

ki bi bili podlaga reviziji zemljišnega davka, ki se ima izvršiti leta 1895. oziroma cenitvi ali pa določitvi čistega dohodka zemljišč. — Poslanec Rammer je tožil o slabi razdelitvi hišnega davka. Tu se gleda le na število za stanovanje sposobnih prostorov ter kar nič na njih velikostno razliko. Posebno so pa v tem oziru velika krivica godi kmetom na deželi. Po določenim tarifu se pri kmečkih poslopih odmeri hišni davek po številu prostorov, ki se zde odposlanem uradniku, da so sposobni za stanovanje, ne hajaje za tim, da posestnik večkrat svoje prostore za to rabi, da vanje spravi svoje pridelke. Govoreč dalje o zemljiškem davku, pravi govornik, da ni razumno razdeljen, ter konstatuje da spada na hektar sveta na Zg. Avstrijskem 6 gld. 14 kr. čistega dohodka, dočim pride v Galiciji na vsak hektar le 1 gld. 86 kr. Take in enake pritožbe so se vrstile, ponavljale. Kaj posebnega in novega ni povedal v tej seji noben poslanec. Samo poslanec Kokoschinegg je poročal o svojem predlogu glede znižanja zamudnih obresti od zastalega zemljiškega davka ter o dotičnem zakonskem načrtu, ki je bil vzprejet in po katerem se predrugači § 3 postave z dne 9/3 870 tako, da se ne bo odslej plačalo od vsakih 100 gld. zastalega zemljiškega davka 1 $\frac{1}{2}$ kr., marveč le 1/3 kr. obresti na dan in se torej znižajo obrestni odstotki od 5/47 na 4/74.

Važna točka dnevnega reda v seji dne 27. novembra bilo je posvetovanje o soli. Poročal je posl. grof Wolkenstein. Poslanec dr. J. Lang zahteva, da se konečno vender že uredi solno vprašanje primerno potrebam in času, poudarja, da solni davek kmeta najbolj teži ter odločno zahteva, da se cena soli zniža in vpraša vlado, če se je začela uže pogajati z Ogrsko o tej zadevi. Tudi je zato, da prevzame vlada prodajo soli o svojo režijo, ker le tako bode mogoče okom priti nejednakim solnim cenam. Poslanec dr. vit. Wildauer podpira resolucijo delavcev in mojstrov v soliščih, ki prosijo za zboljšanje svojega stanja. Posl. Feliszewski podpira prošnjo, za znižanji solne cene in za prodajo živinske soli, toži o solnih prekupcih, ki se sami okoriste s prodajo soli na škodo kmetovalčev ter pozivlje vlado, da slednjič preneha s praznimi izgovori glede dobavljenja živinske soli ter želi da bi napravila vlada, še več novih prodajališč za sol. Na to je odgovarjal finančni minister dr. Steinbach ter v veliko zadovoljnost vseh povedal, da se je ukrenilo česar je bilo potrebno glede zboljšanja stanja delavcev in mojstrov v soliščih, da se je vlada uže večkrat pogajala z Ogrsko zaradi znižanja solne cene, pa da še ni prišla do zaželenega namena, ter prav zagotovo obljubuje, da se bo lotil stvari zopet z vso resnobo. Glede prodaje soli je minister rekel, da bi ne bilo dosti pomaganega z napravo novih prodajališč ali celo, ako bi se dala v zakup ter priporoča ustanovitev posebnih zadrug, ki naj bi delovale na to, da se zlorabe, ki so se ukoreninile pri prodaji soli, odpravijo. Take poskuse je podpirati, kajti želeti je, da bi se vse zlorabe odpravile, ter se sol prodajala za kolikor mogoče nizko

ceno. Na to poročal je še posl. Wielowiejski o mnogih prošnjah za znižanje solne cene in o prodaji živinske soli kmetom, ter je predlagal, da se vlada pozove, da v sporazumljenji z Ogrsko napravi zakon, po katerem naj bi se vsako leto razdelilo med dežele 500.000 met. stotov kuhinjske ali živinske soli in prodalo po znižani ceni 5 gld. za meter. stot. Predlogi se sprejmo in tako reši točka o soli.

O naslovu „tobak“ je poročal poslanec Šuklje. Govorila sta pa o tej stvari poslanca Stöhr in Gessmann. Prvi je priporočal, da se napravi nova tovarna za tobak v Miesu. Drugi je pa zahteval, da bi se za stare delavce bolje skrbelo ter dovolil trafikantom ob nedeljah počitek.

V seji dne 28. novembra t. l. se je posvetovalo o naslovu „pristojbine in takse.“ Glede vojaške takse meni poslanec Polzhofer, da bi se imela pobirati še le od ljudi, ki imajo 450 gld. letnih dohodkov in sicer po 3 gld. na leto. Če ima kdo 4000 gld. letnih dohodkov naj plača 100 gld. Drugi, ki imajo več dohodke pa še več. Poslanec Podaszewsky je pa tožil o prevelikem odmerjenji pristojbin pri zapuščinah.

Kaiser pa meni, da bise moral zakon o teh pristojbinah premeniti tako, da bi se od manjih zapuščin plačevali manji, od večih pa večji odstotki. O mali loteriji govoril je pa stari nje nasprotnik poslanec Roser.

Proti njej našteval je različne vzroke, kakor druga leta, češ koliko ljudi je prišlo uže v nesreče vsled stavljenja v malo loterijo. Letos je prebral pa še pismo neke udove, v katerem reva toži, da je njen mož vsled strastnega igranja na malo loterijo, ostavil v največi bedi njo in petero otrok.

Devet in dvajseti krat je zahteval Roser letos od vlade, da odpravi malo loterijo, ali bojimo se, da mu bode ako ga Bog živi in ga njegovi volilci spet pošljejo v državni zbor, imel priliko ponavljati še mnogokrat svoje tožbe, ki so pa sicer popolnoma osnovane.

Dne 26. novembra se je oddal v legitimacijskem odseku referat o istrski volitvi. Pri konečnem glasovanji sta dobila dr. Ferjančič in Poljak Abrahamovič vsak po 10 glasov. Odločilo je pa žrebanje, vsled katerega je dobil ta referat Abrahamovič, od katerega se pa nadejamo, da bode svoj posel nepristransko rešil.

Vnanje države.

V Rimu je zborovalo minoli teden nad 3000 delavcev. Ta kongres je imel popolnoma iredentovski značaj, kajti govorilo se je baje na njem tudi o Trstu in južni Tirolski.

Kalnokyjeve besede, s katerimi je omenil papeževo vprašanje, bile so pravi sunek v sršenje gnjezdo ter je sledila njim v italijanski zbornici poslancev koj interpelacija. Italijani pravijo, da zanje ne obstoji od leta 1871. nobeno papeževo vprašanje več.

Mnenja prvih evropskih državnikov o svetovnem miru. Ribot. francoski minister vnanjih reči

je rekel dne 26. oktobra: „Nikdo ne dvomi, da ni približevanje Francije Rusiji novo poročstvo za mir. Sploh vlada mnenje, da je mir v tem trenutku bolj zagotovljen nego kedaj.“

Rudini, italijanski ministerski predsednik, izjavil se je 9. novembra: „Upam, da Bog ne bo pripustil, da bi se vnela v Evropi vojska. Upam za gotovo in prevzamem celo poročstvo, da vladarje navdaja duh zmernosti in modrosti.“

Salisbury, angleški ministerski predsednik, rekel je 9. novembra: „Sedaj ni najti niti najmanjšega oblačka na obzorju, ki bi bil miru količkaj nevaren.“

Kalnoky, avstro-ogrski minister vnanjih reči, izjavil se je 14. novembra: „Ni mi znano niti jedno politično vprašanje, ki bi naravnost bojazen vzbujalo, da bi se dolgotrajna mirovna doba kakor koli preskušila.“

Caprivi, nemški državni kancler, rekel je dne 27. novembra: „Nobena vlada neče dandanes vojske izzvati. — Tudi dogodki v Braševem (Kronstadt) naj ne vzbujajo v nas nobene bojazni.“

Narodno gospodarstvo.

— Trpežno knjigovezno lepivo (klajster), ki nadomešča dragi gumi-arabicum napravi se iz krompirjeve skrobi (štirke), ako se ji prilije malo vode ter se premeša tako, da postane kakor redka kaša in se mej močnim mešanjem vlije v drobnem curku v vročo vodo, da se zadostno zgosti. Kuhati se lepivo ne sme, ker potem, ko se posuši, odstopi. Da se pa lepivo ne razpusti, stopi se v vodi, v kateri se skrob meša z $\frac{1}{16}$ alavna od te vodne teže, ali pa se že gotovemu mrzlemu lepivu primeša krevzota ali bencina.

— Kruppove fužine v Essenu na Nemškem. S kakimi velikanskimi sredstvi deluje moderna velika industrija, pričajo nam nasledni najnovejši podatki o Kruppovih fužinah in livarnah. Vsa naprava ima nad 1100 pečij za gretje, varenje, topenje, izdelovanje jekla i. t. d. Parnih strojev je 570; naj večji med njimi ima 2500, vsi skupaj pa 27000 konjskih sil. Parna moč goni tudi velikanska kladiva, težka od 100 do 50.000 kg., poleg teh pa še nad 1700 drugih strojev za izdelovanje razne železnine. Orjaške železne plavi in izdelke prenaša 360 samotežnikov ali žrjavov (krähne), izmed katerih vzdigne največji 120.000 kilogramov. Fužine porabijo vsak dan 2 milijona in 800.000 kilogramov premoga, ogromna teža, kateri komaj spravijo na 280 železniških vagonov. Vsak dan pripelje tedaj 7 tovornih vlakov po 40 vagonov premoga v fužine! Vode porabijo fužine dan za dnevom po 22000 kubičnih metrov. Ta voda bi napolnila strugo, 4,5 metra široko, 2 metra globoko in skorej 2500 metrov, to je pol ure hodá, dolgo; svetilnega plina zgori vsak dan 3100 kubičnih metrov. Za prevažanje premoga in blaga ima tovarna 18 svojih lokomotivov, 1000 vagonov, 60 konj in 180 voz.

Telegrafski dratovi, napeti po fabrikah, merijo 80 kilometrov (16 ur hodá,) za telefon pa je porabljenih 140 kilometrov bakrene žice. Tovarne in delarnice pokrivajo 330 hektarov ali približno 566 oralov. Vseh delavcev je 21.000. Ako prištevamo k tem še njihove družine, lahko trdimo, da preživi Krupp v Essenu nad 70.000 ljudi. Več nego 24.000 stanuje v hišah, ki so lastnina Kruppova. Blizo 15000 delavskih otrok, za šolo godnih, hodi v šolo, katere vzdržuje tovarnar na svoje stroške. Za zdravje in omiko delavcev skerbe raznovrstne blagodejne naprave — vse lastnina Kruppova: kopališča, bolnišnica, hiralnica, biblioteke, obrtne šole i. t. d. — Kruppove fabrike so tedaj naprave, kakoršni ni para na vsej zemlji. Po vsej pravici nazivljajo lastnika Kruppa „Kralja železnine“. S takim podjetjem je se ve da vsaka konkurenca nemogoča in zato hirajo in ginejo manjše fužine vedno bolj.

Poučne stvari.

O vinu in tobaku.

Ruski zdravnik dr. Aleksejev napisal je „Povest proti pijanstvu“ ter poprosil slavnega ruskega pisatelja L. Tolstoja, da bi napisal uvodni članek. Tolstoj res spiše tole razpravo: „Čemu se ljudje omamljajo?“ Pesnik strogo obsoja uživanje vina, piva, tobaka, hašiša in opija. Med drugim pravi: „To ni nikakor zmerno uživanje, kakor misli toliko ljudi, temveč je v pravem pomenu besede strup, ki škodi zdravju, ter ima hude posledice; bolj in bolj manjša človeštvo, ter jih več pomori, nego najkrevavejše vojske in hude bolezni. V človeku sti dve v vsem med seboj različni vrsti nagibnih sil. Prva je nizka, čutna, druga pa umna sila. Naša nizka prav nas goni, da jemo, pijemo, dihamo, spimo, da gibamo ter da se množimo. Toda umno bitje, nahajajoče se v nas, ne dela nič tega. Ono presojuje le vse, kar delamo. Le dokler se z vestjo naše misli in dela zlagajo, je vest mirna; toda najmanjši premislek, ali napačno delo, ne strinja joče se z vestjo, ruši duševni mir, in vest nam pravi, da smo zašli na krivo pot. Če človek zapazi neslogo med vestjo in delom, ne more nadaljevati svojega dela, če ga ne pomiri z vestjo, ali pa če ne ugasi z močjo njenih spominov. Ljudje ne kade in pijo, da bi si prikrajšali dolgost življenja ter da se razbistrijo, temveč, da si umorijo vesti glas.“ Tako trdi ruski pesnik in filozof. Njegov spis objavil se je najprej v nekem angleškem časopisu, potem v francoskem prevodu. Francoski prevoditelj pozval je vse najodličniši učenjake, naj bi mu priobčili svoje nazore in misli o spisu Leva Tolstoja. Na ta poziv oglasili so se Dumas, Zola, Simon, Daudet, Sarcey, Charcot ter mnogo drugih.

Dumas odgovoril je takoj. Med drugim piše: Čelbi midva, jaz ali grof Tolstoj ta svet vstvarila, ali bolje grof Tolstoj ali jaz, ker to je isto, bi ga gotovo drugače vstvarila, kakor je sedaj, če bi se ve, takrat znali, kar